

Gradska galerija Fonticus Grožnjan
predstavlja dvije samostalne izložbene prezentacije:

subota / sabato, 4. III. 2017. u 19.00 sati

Darko Brajković Njapo:
EGZISTENCIJA GRIZE I POLAKO NAS ŽVAČE
samostalan izložbeni projekt

&

Lovorka Lukani:
VIZUALIZACIJE STANJA
samostalan izložbeni projekt

otvorenja / aperture:
Gradska galerija Fonticus Grožnjan, subota / sabato, 4. III. 2017. u 19.00 h

Darko Brajković Njapo

Lovorka Lukani

Predgovori katalogima:

Darko Brajković Njapo: EGZISTENCIJA GRIZE I POLAKO NAS ŽVAČE

Ugrizi konzumerizma

Propitivanje vjerodostojnosti i sumnja u nametnute „istine“ reflektiraju se u suvremenoj umjetnosti mijenjanjem pristupa umjetničkom iskazu. Otkrivanje predmeta i izvlačenje njihove znakovitosti iz memorije omogućava poigravanje. Oni postaju materijal za oblikovanje/preoblikovanje. Darko Brajković Đepeto Njapo predstavlja radove čiju okosnicu čine objekti sazdana od (ne)običnih stvari. Njima ostvaruje bizarne kombinacije. Izbor, konfrontacija materijala i izmjena smisla govore o umjetnikovom nomadskom pristupu kreativnom činu. Još jednom se potvrđuje da u svijetu umjetnosti tehnika ili materijal ne označavaju status djela. Umjesto isključivo estetskog, alter postmodernizam poštuje instinktivno i osobno. Iako unutar postava nalazimo više pristupa oblikovanju, autor nudi zaokruženu cjelinu. Umjetnik intenzivno doživljava svijet koji ga okružuje i to nam želi prenijeti.

U postavu nalazimo ovješene prozirne, plastične vrećice. Pogled na sadržaj izaziva nelagodu. Razaznajemo ovalni predmet nalik na malu glavu s velikim ustima i naglašenim zubalom. Prepoznajemo porijeklo i standardno značenje „materijala“: krumpir, gomolj koji predstavlja namirnicu od koje je preživljavala sirotinja. Artistička intervencija u korisni dio biljke daje dramatičnost jer se tamna kora poklapa s idejom kože/usana, a bjelina unutrašnjosti izdubljena je u oblike zuba. Naočiti nizovi zuba i napućena usta mogu nas podsjetiti na uvriježeno *celebrity* povećavanje, „pumpanje“ usana kod dijela osoba s estrade. Ambalažiranje u obične najlonske vrećice i vješanje u prostor dodatno unosi tjeskobu. Osim što nas asocira na hipermarkete na koje smo osuđeni, može nas asocirati i na *SF* filmove u kojima ljudi, svedeni na određene dijelove tijela, bivaju hibernirani i koji se na umjetan način održavaju živima, već prema interesima neke misteriozne, najčešće zlokobne snage.

Organski oblik podložan je mijeni. Tako će se ovi humanoliki objekti mijenjati tijekom vremenskog perioda. Vjerojatno će ovi reski osmijesi postati grimase još dramatičnije nego sada. Taj svojevrsni *work in progress* nosit će i dalje odlike kreiranja. Ovaj put bez direktne intervencije umjetnika koji se ostvario kao inicijator mijene. Kreator, usmjerivač, akcelerator.

Dramatičnu interpretaciju stanja stanovnika Plavog planeta, asociraju i oblici koji također imaju oznaku konzumerizma: računi. U drugom dijelu galerije na zidu su poredani radovi manjeg formata. Pažljivim promatranjem shvaćamo da su ovi mini slikarski radovi zapravo kolaži od fiskalnih računa. No, nisu uredno kaširani na podlogu, već su prije toga oštećeni. Iako ova oštećenja zapažamo kao ugrize, tek nam video, slajd-šou potvrđuje ovu pretpostavku. Projicirani niz fotografija predstavlja scene na kojima autor doslovno grize papiriće, fiskalne račune. Kao takvi, u suprotnosti su s pravilima. Ovako nagriženi arogantnoj administraciji postaju nepriznati. Prepoznajemo intenciju upozorenja. Ritam civilizacije i nametnute zadatosti društva u kojem se veliča posjedovanje materijalnih dobara, zamučivanje informacije, nestajanje socijalne sigurnosti, što sve divlji kapitalizam prikriva pojmom demokracije, pokazuje se ovdje na provokativan način. Ova podvala, fiskalni račun kao umjetnički predmet,

osvjetljava suvremenost. Naoko naivnom pasivnošću, umjetnik upozorava na prevaru. Ne libeći se izreći stav ili doživljaj, nudi nam dokument akcije, pozivajući nas da posumnjamo u pristojne istine i da pogledamo.

Njapo održava tenziju začudnosti. Gomolj postaje medij. Oblička zubatih aktera uznemirujuća su. Niz predmeta karakterizira ljudsko, snažno sugerira tjelesno. Oni su odsutni kao bića, ne smiješe se, samo postoje. Situacija postaje nepodnošljiva. Poput zametka u formalinu ili podivljalog eksperimenta. Groteskna dramatika postignuta je izbjegavanjem atribucija koje bi sugerirale aktivnosti, osim grča. Analiziramo li oblikovano, shvaćamo da su osmijesi blokirani. Upakirani prema pravilima, običajima. Osobno je nestalo. Umjetnik provokativno nudi bezglasni vapaj, ukočenost, nametnutu nemogućnost. Upakirani u vrećice, neizostavno nas podsjećaju na položaj pojedinca u suvremenosti. I mi se simbolički autocenzuriramo i navlačimo košuljicu izolacije kako bismo se uklopili u uobičajenost i tako lakše preživjeli. Scene upozoravaju da smo postali poslušni marginalci. Sve više postajemo lutke na koncima koje vodi i kontrolira nevidljivi, ali čelični zagrljaj profita.

Evidentiranje te pasivnosti nosi snagu ovog likovnog projekta i uklapa ga u recentno vrijeme. Izražen je određen stupanj empatije. Autor, oblikujući figure i „objedujući“ račune, zapravo izgovara osobnu, ali i primijećenu nelagodu drugih ljudi. Tako se njegove intervencije pretvaraju u inicijaciju općenja i upozorenja. Jer, postajemo svjesni nemoći. Bol nemoći uzrokuje posljedice. Nauka nam ne pomaže. Ona je postala oruđem kontroliranog progressa, ali nije riješila probleme. Ona pod krinkom neutralnosti služi kao isprika za dominaciju, manipulaciju i represiju vlasti. Financijere znanosti, kapital, politiku i vjere ne zanima pojedinac. Stvara se kontrolirano krdo kojim se manipulira.

Ovaj neumorni likovni eksperimentator dojmljivo osvjetljava suvremenost. Kao kreativna osoba i kao osoba koja mora funkcionirati u materijalnom svijetu, autor se osjeća nesigurno. Ovo stanje možemo uočiti i kod drugih ljudi koje je divlji kapitalizam stavio u ovisnost. Sami smo u poziciji Tamagotchija kojim se netko igra. Nameće nam se ponašanje, a inzistira na našem preobražaju u pasivnu osobu, poslušnu ličinku. Njapo se igra s promatračem. Poput Christiana Boltanskog, tjelesne referencije pozivaju na odluku o prevazilaženju stečenih, nametnutih reakcija. Osim dosjetljivoj tehnološkoj izvedbi, svjedočimo osobnom angažmanu, provokaciji. Autor snažno signira činjenicu da ne koristimo misao u njenom mogućem opsegu. Radije se prepuštamo uobičajenim i uvriježenim oblicima prihvaćanja okoline. Jesmo li postali promatrači ili smo ipak akteri civilizacije, društva, okoline u kojoj funkcioniramo? Jesmo li pozicionirani u poslušnog, pasivnog promatrača koji ništa ne riskira, već slijepo i bez otpora proživljava svoje vrijeme trajanja?

Eugen Borkovsky, Il. 2017.

&

Lovorka Lukani: VIZUALIZACIJE STANJA

Vizualizacije stanja

U današnjem, grubom vremenu krize duhovnog i materijalnog, skoro da postaje neukusno predstavljati umjetničke radove koje karakterizira poetska motivacija. Radovi Lovorke Lukani nude lirске doživljaje izvedene fotografskom tehnologijom. Umjetnica kadrove bilježi tehničkim pomagalom da bi kasnijom razradom oblikovala neuobičajenu prezentaciju sličnu slikarskom pristupu. Primijećen odnos boja i sjena dobio je autorstvo kadriranjem. Detalji, primijećeni u uobičajenom okruženju, pred nama se pojavljuju kao nove likovne činjenice. Sve fotografije, svaka za sebe, imaju osmišljenu likovnu komponentu. Često raspršena, ali stabilna kompozicija, plemeniti kolor, solidno uvećanje, bitne su karakteristike izložbenog projekta.

Lovorka Lukani nudi niz radova koji proizlaze iz sličnih premisa. Ponekad ju zadovoljava usmjeravanje objektivna prema detalju interijera, a ponekad istražuje motiv kao moguću pejzažnu situaciju. Na svim su radovima uhvaćene vizure kao posljedice mijene svjetla koje izazivaju kolorističke efekte. Mijena i kretanje srodni su pojmovi iako ne moraju biti uvjetovani jedni drugim. Mijena kao dio tijeka u vremenu i prostoru ne znači nužno i kretanje. Pitanje sudjelovanja u mijeni izaziva više odgovora. Neko sudjelovanje želimo, neko ne. Ponekad želimo inicirati mijenu, a ponekad nam mijena predstavlja opterećenje. Lovorka Lukani, nižući svjetlosne promjene, problematizira mijenu kao vizualni događaj.

Likovni zapisi Lovorke Lukani razlikuju se odnosima intenziteta tonova. Atmosfera svake pojedine fotografije odaje autoricu koja je zabilježeno snažno doživjela. Nejasni obrisi printova na zidovima unose pojam sumnje. Sumnja je oznaka tijeka. Dok ne sumnjamo, stvari su zaustavljene. Onog časa kad se rodi sumnja, pokrećemo misao ka promjeni, bez obzira oslanjamo li se na doživljaj, mišljenje ili na fizičku analizu situacije. Tijek stalnih promjena, opisan u teoriji organiziranog kaosa i dokazan na području kvantne fizike, utječe na percepciju svijeta oko nas. Lovorka Lukani sumnja, rastajući scene okruženja u fleke, nejasne linije, rastere. Doživljaji postaju senzibilne vizualne nakupine.

Radeći na ovom projektu, autorica kao da se kontrolira, primiruje gradeći objekte i zgušnjavajući motiviku unutar ideje. Kao da ritual oblikovanja pretapa u propitivanje osobnog stava. Jer sjena na zidu ili zavjesi označava ritual moguće promjene svjetla između dana i noći, jutra i podneva. Ali, nose i ideju vremena inicijacije. Tako je ovaj postav zapravo isповjedni. Spoznaja putem odraza. Umjetnica si daje oduška ekstravagantnim plasmanom: prostornim radovima. Tako pomiruje energetski kreativni naboj, decentni promišljeni rad i recentnost problematike kojom se bavi.

Ovi nas radovi nakon približnog dešifriranja usmjeruju sebi samima. Vraćaju nas u trenutke provedene osjećanjem prolaznosti bez znatnog učešća. Stečena percepcija tijeka zgusnuta je unutar trenutaka. Oko bilježi ovlaš skiciranu okolinu koja nas u isto vrijeme prima i ostavlja. Radovi zahtijevaju doživljajno iščitavanje. Uklapanje iskustva potrebno je pri promatranju ovih radova. Tako umjetnica aktivira promatrača. Ona mu ne daje čistu situaciju, već mu nudi svoj doživljaj tijeka. Fotografska tehnologija pokazuje se idealnim medijem. Nakana autorice ostvarena je tehnološkim mogućnostima objektivna.

Osmišljavajući prezentaciju, autorica gradi ambijent unutar kojeg gubimo realnost. Ona oblikuje prostor kako bi promatraču pokrenula misao. Kompozicija interijera, postava raspršena je fragmentima: radovima u prostoru i radovima na zidu. Bijela kocka služi joj kao poprište prezentacije problema. Njeni prostorni triptisi, mogući mobilni, imaju mogućnost za pokretanje, ali se ne kreću. Potrebna je energija, snaga za pokretanje ili ono što je najvažnije: želja. Promatrač se mora odlučiti što doživljava krećući se kroz ili mimo radova. Doživljava li predmet ili događaj. Lovorka se oslanja na naš senzibilitet i uvodi nas u poziciju su-aktera. Ona nudi promišljanje o prevrednovanju stvari po obliku i po smislu.

Autorica je svjesna problematike fotografskog medija. Već su davno, Valter Benjamin i/ili Susan Sontag ukazali kako je fotografski medij u povijest oblika unio dramatične promjene kreacije i recepcije. Danas svatko može napraviti korektan fotografski rad. Često smo svjedoci fotografskih izložbi koje plasiraju već viđene motive. Autori se

trude biti začudni ili dekorativni. Oponašaju se Bresonovski modeli. Insinuira se arheologija viđenog kroz crno-bijele ili u sepiju kamuflirane radove. Cijeni se atraktivan dokument. Voli se fotografija koja prikazuje. No, pred nama nije ništa od toga. Ovo je izložba na kojoj je fotografska tehnologija samo medij za izgovor osobne impresije stanjem stalnih promjena, opisanim u teoriji organiziranog kaosa i dokazanim na području kvantne fizike. Svjedočenje tog stanja u premisi je ovog likovnog projekta. Ovdje prikazane promjene, efekti emanacija svjetla, uvlače nas u promišljanje o tome.

Autorica ne definira ni vrijeme niti mjesto događanja. Ukazuje nam na nesigurnost prihvaćene zbilje. Ovim nizom radova upozorava nas kako svijet nije jednoznačan i da u svemu oko nas, ali i u nama samima, postoje mnogi oblici postojanja koje je neophodno iščitati izvan okvira uvriježene realnosti. Stalne promjene događaju se na svim područjima. Ponekad su inicirane prirodnim fenomenima, a ponekad artificijelnom igrom. Primorani smo da svijet pogledamo i iz drugog ugla.

Eugen Borkovsky, II. 2017.

Biografije:

Darko Brajković Đepeto Njapo rođen je 1986. godine u Puli. Prve kontakte s likovnim oblikovanjem ostvaruje u kamenoklesarskoj radnji djeda Petra Juriča u Pazinu. Pohađao klesarsku radionicu Siparis u atelieru Janeza i Aleša Pirnata u Katoru, Umag. Sudjelovao u radu umaške galerije "Um-art" (voditelj Alessandro Bumbak). 2002. godine učesnik je multimedijalnog projekta Suvremenost 2002. (produkcija mladih Istre). Kreativno se druži s multimedijalnim umjetnikom Andrejem Zbašnikom i performerom Davidom Belasom te udrugom CGI (civilna građanska inicijativa). Izlagao na mnogobrojnim selektiranim kolektivnim, samostalnim izložbama i multimedijalnim projektima, od kojih se izdvaja nastup u MSU U Zagrebu. Nagrađen je Prvom nagradom na „16. međunarodnoj izložbi minijatura“ u Zaprešiću, 2013. godine. Zastupljen u dokumentarnoj monografiji „Kronotop hrvatskog performansa“ autorice Suzane Marjanić. Živi i radi između Grožnjana i Umaga u Istri.

Kontakti: 00385 91 927 02 12, e-mail: bezimeni36@gmail.com

Lovorka Lukani, rođena je 1982. godine u Kopru. Završila je smjer slikarskog dizajna 2000. godine u Školi primijenjenih umjetnosti i dizajna u Puli. Diplomirala je 2005. godine na Akademiji likovnih umjetnosti u Veneciji. Tečaj za izradu umjetničke knjige na Međunarodnoj školi grafike u Veneciji završava 2005. godine. Član je Hrvatskog društva likovnih umjetnika Istre i od 2012. član je Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika. Sudjelovala je na preko 20 skupnih i 15 samostalnih izložbi u hrvatskoj i inozemstvu. Bavi se grafikom, fotografijom i keramikom. Živi i radi u Bujama.

Kontakti: Lovorka Lukani, Juki 172, Kaštel, 52460, Buje, Istra, HR; moby: 00385 98 434 781; e-mail: lovorkalukani@gmail.com

POLIVALENTNI KULTURNI CENTAR GROŽNJAN / CENTRO CULTURALE POLIVALENTE GRISIGNANA

GROŽNJAN Grad umjetnika

1965

2017

GRISIGNANA Città degli artisti